

ecological, socio-economic and other tasks. A necessity to form at students the system of values, which are incident to the strong corporate culture, is grounded.

Key words: intellectual economy, innovations, lines of a new methodology of teaching, lectures, practical employments, independent work, strong corporate culture.

УДК 378.147-057.87:81'25:004

Тарасенко Р.О.*

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Розглянуто вимоги до компетенцій майбутніх перекладачів, зумовлені впливом інформаційного суспільства на зміну медійності інформації. Висвітлено особливості процесу формування медіакомпетентності майбутніх перекладачів. Схарактеризовано медіакомпетентність майбутніх перекладачів як важливу складову їхньої професійної компетентності. Означено вплив медіакомпетентності на формування фахових компетенцій майбутніх перекладачів. Окреслено шляхи вдосконалення підготовки перекладачів у контексті забезпечення фахової діяльності відповідно до сучасних вимог роботи з мультимедійних ресурсів.

Ключові слова: інформаційне суспільство, медіаресурси, медіаосвіта, медіакомпетентність, перекладач.

Сучасне суспільство за низкою ознак ідентифікується як інформаційне суспільство, на що вказують не тільки умови, які оточують кожного індивідуума в реальному житті, а й низка міжнародних і вітчизняних документів, законів, угод, меморандумів тощо, які визначають процеси творення такого суспільства, регламентують умови та правила взаємодії в ньому, формують перспективи та шляхи його розвитку. Ключовими документами є зокрема Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства, декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання в новому тисячолітті», Закон «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки».

У інформаційному суспільстві людина дедалі більше взаємодіє з інформацією, яка часто набуває нових, відмінних від традиційних, форм її представлення, передачі, зберігання та розповсюдження. Це проявляється у зміні медійності інформації, її ролі в житті людини та впливі на всі сфери діяльності. Участь у «цифрових» комунікаційних процесах вимагає спеціальних знань і вмінь. Відповідно формування у майбутніх фахівців нових компетенцій щодо взаємодії з сучасними медіаресурсами є одним із ключових завдань сучасної професійної освіти.

Оскільки переклад є частиною глобальних багатомовних електронних процесів комунікації, то це передбачає наявність у перекладачів медіакомпетентності [12]. Отже, концентрування уваги на формуванні медіакомпетентності майбутніх перекладачів визначається винятковою вагою впливів, які створюють медіаресурси на їхню фахову діяльність, що проявляється в низці аспектів – етичному, юридичному, психологічному, комунікативному.

Мета статті – розглянути питання формування медіакомпетентності майбутніх перекладачів у процесі їхньої підготовки у вищих навчальних закладах освіти.

Визначення теоретичних і практичних аспектів медіакомпетентності та медіаграмотності в сучасному науковому дискурсі є предметом дослідження таких учених, як Д. Бекінгем, Н. Гендіна, Л. Зазнобіна, С. Князева, Р. Кьюбі, Я. Ліпшиць, Л. Мастерман, І. Поттінгер, С. Пензін, П. Сандріні, О. Спичкін, Ю. Усов, О. Федоров, О. Шаріков, Е. Харт та ін. Однак питання формування медіакомпетентності майбутніх

* © Тарасенко Р.О.*

перекладачів та врахування її у фаховій діяльності не було предметом окремого дослідження.

Характерною особливістю інформаційного суспільства є розвиток медійних і мультимедійних технологій, що забезпечують комбінування різних форм представлення інформації (текстової, звукової, графічної, анімації, відео в цифровому форматі засобами комп'ютерної техніки). Навіть класична бібліотека в сучасну «цифрову» епоху у багатьох зарубіжних університетах змінюється і набуває додаткових функцій, стаючи інформаційним медіацентром, у якому зберігається, накопичується й обробляється інформація на різних носіях [5]. У таких бібліотеках з'являються якісно нові підрозділи – медіатеки. Медіатека – це середовище, у якому користувачі мають можливість працювати з різноманітними інформаційними ресурсами (друковані видання, аудіо- і відеоматеріали, інтернет-ресурси), які містяться не тільки у бібліотеці, а й за її межами.

За цих обставин на перший план висувається питання медіаосвіти, яка покликана підготувати фахівців нової генерації та забезпечити реалізацію концепції освіти впродовж життя з метою адаптації людини до умов діяльності в сучасних інформаційних умовах. За концепцією ЮНЕСКО, медіаосвіта розглядається як процес розвитку особистості за допомогою та на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа; творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів; навчання різних форм самовираження за допомогою медіатехніки [6]. Її завдання полягає в тому, щоб навчити молоду людину грамотно «читати» медіатекст; розвинути здібності сприймати та аргументовано оцінювати медіаінформацію, самостійно і критично мислити; привити естетичний смак; допомогти інтегрувати знання та вміння, здобуті на різних заняттях, при сприйнятті, аналізі інформації, у творчій діяльності; проявити і сформувані через медіадіяльність та медіаактивність особистості її соціальну та громадянську відповідальність [7].

Результатом медіаосвіти є формування компетентності, яка залежно від аспекту її трактування та особливостей вживання дослідниками термінології може формулюватися як «медіа компетентність», «медіа грамотність», «медіа освіченість». Зокрема О. Волошенюк і В. Іванов тлумачать медіаграмотність як сукупність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, а також розуміти і аналізувати складні процеси функціонування медіа в суспільстві та їх вплив [1]. Зарубіжні дослідники під медіакомпетентністю розуміють здатність до кваліфікованої, самостійної, творчої та соціально-відповідальної дії щодо медіа [11]. Російський учений О. Федоров зазначає, що медіакомпетентність більш точно, порівняно з іншими термінами, визначає сутність наявних у індивіда умінь використовувати, критично аналізувати, оцінювати і передавати медіатексти в різних видах, формах і жанрах, аналізувати складні процеси функціонування медіа в соціумі [8]. Варто також відзначити, що медіакомпетентність формується як результат процесу медіаосвіти й допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля – телебачення, радіо, відео, преси, Інтернету [7].

Розглянувши наведені вище визначення понять, які передбачають наявність знань, вмінь та навичок «поводження» з медіаресурсами, вважаємо, що вони знаходяться в одній смисловій площині, а тому опис і використання цих понять у різних інформаційних ресурсах можна сприймати як тотожні. Підтвердження цієї думки знаходимо, порівнюючи складові медіакомпетентності та інших понять, виокремлені вченими.

Так, за визначенням групи дослідників під егідою ЮНЕСКО, основними компонентами, що входять до поняття «медійної та інформаційної грамотності», є такі:

- медійна грамотність;
- інформаційна грамотність;
- свобода самовираження та інформаційна грамотність;
- бібліотечна грамотність;
- новинна грамотність;
- комп'ютерна грамотність;
- інтернет-грамотність;
- цифрова грамотність;
- кінограмотність;
- телевізійна грамотність, грамотність у сфері реклами [2].

Очевидно, що наведений перелік компонентів медійної та інформаційної грамотності досить тісно корелює із ключовими компетенціями перекладачів, які здійснюють фахову діяльність з усного та письмового перекладу. Свідченням цього є наведений Г. Акінаром перелік цих компетенцій та компетентностей, які включають:

- компетенцію щодо мови професійного спілкування;
- компетенцію щодо конкретної фахової галузі і володіння фаховою мовою в цій галузі;
- культурну компетентність – здатність застосовувати знання системи цінностей, норм поведінки, конвенцій, традицій тощо вихідної і цільової культури;
- медіакомпетентність – здатність знати засоби масової інформації (Інтернет, книги, журнали, телебачення тощо) і використовувати їх зміст для власних цілей і потреб;
- ІТ-компетенцію – здатність виконувати і представляти професійні переклади в різних форматах;
- інформаційну компетентність (навички дослідження, збору та обробки інформації) – здатність розуміти й оцінювати потреби в інформації, досліджувати її, оцінити й ефективно використовувати [10].

Таким чином, ефективність професійної діяльності перекладача залежить від рівня сформованості у нього зазначених ключових компетенцій і компетентностей, зокрема й медіакомпетентності. П. Сандріні пропонує класифікацію сфер діяльності перекладача, які вимагають сформованості медіакомпетентності:

- 1) загальна мовна інфраструктура ІКТ, яка забезпечує багатомовність базового застосування інформаційних технологій;
- 2) загальна технологія перекладу зі стандартними додатками – такими, як управління термінологією, засоби корпусів (баз даних) і систем пам'яті перекладів;
- 3) спеціальна технологія перекладу для конкретних областей – таких, як локалізація програмного забезпечення, субтитри, глобальне управління контентом;
- 4) веб-технології спільної роботи, які дозволяють здійснювати глобальну співпрацю через Інтернет [11, с. 26].

З'ясовуючи сутність та особливості медіакомпетентності перекладача, ми віднесли до її складових наступні:

- здатність формувати через засоби масової інформації фонові країнознавчі, культурологічні, економічні, політичні знання;
- уміння акумулювати до словникового запасу новітні слова, словоформи та мовні конструкції, які вводяться в обіг і презентуються, як правило, вперше засобами мас-медіа;
- здатність отримувати релевантну інформацію відповідно до конкретної фахової галузі, яка концентрується і надходить до споживача через мультимедіа.

Подальший аналіз особливостей медіакомпетентності перекладача в умовах сучасного інформаційного суспільства дозволяє нам стверджувати, що вона суттєво впливає на формування більшості інших фахових компетенцій. Означені аспекти тільки

частково відображають напрямки впливу медіакомпетентності перекладача на розвиток його професійних компетенцій, яких за більш детального аналізу можна виявити значно більше.

У контексті актуалізації медіакомпетентності майбутнього перекладача важливим є визначення умов і шляхів її формування. З цією метою звернемось до класифікації умінь, що входять до медіакомпетентності особистості, виокремлених С. Дж. Береном:

- 1) здатність і готовність зробити зусилля, щоб сприймати, зрозуміти зміст медіатексту і фільтрувати «шум»;
- 2) розуміння і повага сили впливу медіатекстів;
- 3) здатність розрізняти емоційну й аргументовану реакцію під час сприйняття, щоб діяти відповідно;
- 4) розвиток компетентного припущення про зміст медіатексту;
- 5) знання умовностей жанрів і здатність визначати їх синтез;
- 6) здатність міркувати про медіатексти критично, незалежно від того, наскільки впливові їх джерела;
- 7) знання специфіки мови різних медіа і здатність розуміти їх вплив незалежно від складності медіатекстів [9].

Зміст підготовки перекладачів в Україні не передбачає формування цих умінь повною мірою. Причиною є недостатня зорієнтованість освітнього процесу підготовки перекладачів на формування медіакомпетентності. Позитивних зрушень у цьому процесі можна досягти шляхом упровадження новітніх технологій навчання з використанням мультимедійних технологій, залучення як інформаційної навчальної бази мультимедійних ресурсів фахового спрямування, розробки спеціалізованих курсів, зміст яких забезпечить формування зазначених умінь, а відповідно і медіакомпетентності в цілому.

Однією з технологій, яка використовується під час вивчення перекладачами іноземної мови і базується на використанні мультимедіа, є подкастинг. Під терміном *подкаст* (від. англ. iPod та broadcast) розуміють синтез переваг радіо та Інтернету – звуковий чи відеофайл, який розповсюджується безкоштовно в мережі Інтернет для прослуховування чи перегляду [3, с. 121]. Оскільки аудіювання є одним із видів мовленнєвої діяльності, то використання подкастів у фаховій підготовці перекладача є важливим аспектом застосування мультимедійних технологій у процесі навчання. Як правило, тематика подкастів надзвичайно різноманітна, вміння здійснювати їх селекцію є однією зі складових медіакомпетентності. До основних критеріїв вибору подкастів можна віднести: чітку дикцію та виразність інтонації, природний темп мови, цікавість та інформаційну насиченість тематики. Особливий ресурс подкастів складають новини, які, як правило розміщуються на сайтах відповідних медійних компаній, що забезпечує можливість багаторазового відворення цих подкастів. Подкасти за тематиками Arts and Entertainment, Biography, Business, Education and Professional, History, Languages, Literature, Philosophy, Politics, Self Development, Sports and Hobbies, Travel та інші акумульовані на інтернет-ресурсі за адресою <http://www.learnoutloud.com/Podcast-Directory>.

У розробці спеціалізованих навчальних курсів доцільно для формування умінь, необхідних для медіакомпетентності майбутнього перекладача, взяти за основу програму спеціалізованого навчального курсу «Мультимедіа в освіті», розробленого Інститутом з інформаційних технологій в освіті ЮНЕСКО [4]. Програму цього курсу створено міжнародним авторським колективом під керівництвом професора Датського педагогічного університету Бента Б. Андрсена. В основу зазначеного спеціалізованого курсу покладено «сценарну стратегію», яка передбачає послідовну реалізацію певних педагогічних сценаріїв щодо роботи різними видами інформації.

Іншим важливим аспектом при формуванні медіакомпетентності може стати вдосконалення змісту деяких навчальних дисциплін, в межах вивчення яких доцільно реалізовувати визначені уміння. Цей підхід є більш гнучким і реалістичним з точки зору мінімізації часу та ефективності.

Отже, медіакомпетентність є складником професійної компетентності перекладача, яка сприяє підвищенню ефективності опанування мови професійного спілкування; формування країнознавчих, культурологічних, економічних, політичних знань; застосування системи цінностей та норм поведінки при здійсненні фахової діяльності. Упровадження елементів медіаосвіти в процес підготовки майбутніх перекладачів шляхом застосування мультимедійних технологій, залучення бази мультимедійних ресурсів фахового спрямування, викладання спеціалізованих курсів, переорієнтації змісту окремих дисциплін забезпечить формування їхньої медіакомпетентності. Ці питання потребують подальшого наукового пошуку.

Література:

1. Іванов В. Ф. Медіаосвіта і медіаграмотність : [підручник] / В. Ф. Іванов, О. В. Волощенко / за наук. ред. В. В. Різуна. – К. : Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
2. Князева С. Ю. Деятельность Института информационных технологий в образовании ЮНЕСКО по продвижению медиа- и информационной грамотности и открытых образовательных ресурсов / С. Ю. Князева // Двадцатая юбилейная международная конференция Крым 2013 «Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса» / Судак, Автономная Республика Крым, Украина 8–16 июня, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ifarcom.ru/files/News/Images/2013/krym/Knyazeva.pptx
3. Коняева Л. А. Мультимедийная технология подкастинг в преподавании иностранных языков / Л. А. Коняева // Межкультурная коммуникация: современные тенденции и опыт: сборник материалов V Всероссийской научно-практической конференции. Нижний Тагил, 12 марта 2013 года / отв. ред. А. М. Стрельников. – Нижний Тагил : Нижнетагильская государственная социально-педагогическая академия, 2013. – С. 119-124.
4. Мультимедиа в образовании: Программа специализированного учебного курса / Г. М. Троян – М. : Изд. Дом «Обучение-Сервис», 2006. – 16 с.
5. Пучков М. В. Медиаинформационные центры в современных университетских кампусах / М. В. Пучков // «Архитектон: известия вузов». – 2010. – № 32.
6. Сайт програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ifar.ru/projects/mediaed.htm/>.
7. Сулім А. А. Медіакомпетентність як результат упровадження медіаосвіти / А. А. Сулім // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Серія: Соціальні комунікації. – № 968. – Вип. 3.
8. Фёдоров А. В. Медиакомпетентность личности: от терминологии к показателям / А. В. Фёдоров // Телекоммуникации и информатизация образования. – 2007. – № 3. – С. 26-54.
9. Baran S. J. Introduction to Mass Communication. – Boston-New York: McGraw Hill, 2002. – 535 p.
10. Cüneyt Akcinar. Schlüsselqualifikationen von Übersetzern und Dolmetschern [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.businessdolmetscher.de/beeidigter-uebersetzer-tuerkisch.html>
11. Sandrini P. Texttechnologie und Translation. In: Zybatow L. N. / Petrova A. / Ustaszewski M. (Hg.) Translationswissenschaft: alte und neue Arten der Translation in Theorie und Praxis. – Frankfurt am Main. – S. 23–33.
12. Tulodziecki G. Medien in Erziehung und Bildung. Grundlagen und Beispiele einer handlungs- und entwicklungsorientierten Medienpädagogik. – Bad Heilbrunn, 1997. – S. 120.

Тарасенко Р.А.

МЕДИАКОМПЕТЕНТНОСТЬ В СТРУКТУРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ

Рассмотрены требования к компетенциям будущих переводчиков, обусловленные влиянием информационного общества на изменение медийности информации. Освещены особенности процесса формирования медиакомпетентности будущих переводчиков. Медиакомпетентность будущих переводчиков охарактеризована как важная составляющая их профессиональной компетентности. Определено влияние медиакомпетентности на формирование профессиональных компетенций будущих переводчиков. Указаны пути совершенствования подготовки переводчиков в контексте обеспечения профессиональной деятельности в соответствии с современными требованиями работы с мультимедийными ресурсами.

Ключевые слова: информационное общество, медиаресурсы, медиаобразование, медиакомпетентность, переводчик.

Tarasenko R.A.

MEDIA COMPETENCE IN THE STRUCTURE OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE
TRANSLATORS

The article deals with the problem of requirements for competence of future translators and interpreters, due to the influence of the information society to change media information. Classification of skills that are included in the media competence of the person, is considered. Highlight features of the formation of media competence of future translators and interpreters are determined. Media competence of future translators is described as an important part of their professional competence. Media competence of translators and interpreters is assigned as the ability to form through the media cross-cultural background, cultural, economic, political knowledge; the ability to accumulate in vocabulary the latest words, word forms and language constructs that are brought into circulation and are presented as a rule, for the first time by means of the mass media; the possibility of receive relevant information from a particular professional field, which is concentrated and fed to the user via multimedia.

The influence of media competence in the formation of professional competencies of future translators is presented. Ways to improve the training of translators in the context of their duties in accordance with the current requirements of multimedia resources are proposed. The development of specialized training courses to form a media competence is offered. Using the latest technology training, multimedia technologies, using multimedia resources with professional orientation as inform training base are considered.

Key words: information society, media resources, media education, media competence, translator.

УДК 37.033

Титаренко О.М.*

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ ЯК НАПРЯМОК
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПОШУКУ

Статтю присвячено актуальним питанням сучасної педагогічної науки, зокрема системи освіти дорослих (освіти впродовж життя). У статті систему екологічної освіти дорослих представлено як самостійний науковий та практичний напрямок сучасної педагогіки, який хоча і отримав розвиток лише 30-40 років тому, однак має відповідне соціально-історичне та наукове підґрунтя, власну цільову аудиторію, сформовано науково-логічний апарат, нормативну базу та перспективи розвитку. У статті підіймаються питання як суто теоретичного характеру (невідповідність тлумачення терміна екологічна

* © Титаренко О.М.*